

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: .....

Cím: *A Király Színház legendája*

Forrás: *Esti Kurir*

Bp

(Hely)

1939 júl. 25

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

792

Hely

Király Színház

Idő

"1903/1939"

Személy

Közp. nyomt. XX

Székesfehérvári házinyomda 1926 — 8891

A KIRÁLY SZÍNHÁZ LEGENDÁJA

TÉGLAHORDÓ GÖRLÖK

A bíróság kimondta: az Unió csődjét vagyonihiány miatt meg kellett szüntetni...

Ebből az alkalomból Faragó Jenő kiváló hírlapíró-társunk, sok nagyszerű operett — Casanova, Elssler Fanny, A kőristalány, Offenbach — Rittinő szerzője írta ezt a meghatározó visszaemlékezést a Király Színház multjáról:

Valamikor ez is volt: téglahordó görlök. Igaz, hogy csaknem negyven éve már. Amikor Beöthy László a Király Színházat építtette. A királyról nevezték el az épülő házat, de abszolúte nem volt bizonyos még, hogy valóban színház lesz-e. Szegény Márkus Géza vezette a munkát, azóta már ő is elköltözött egy jobb világba. Neki segítettek a téglahordó görlök, valamint az ő és Beöthy barátai az Otthon Körből.

A leendő Király Színház a Rákócziúton, a Makkhetes-házban, a Stein-

hardt-mulató színpadán próbált. Ott tanulták Huszka Jenő és Martos Ferenc megnyitói operettjét, az „Aranyvirág”-ot.

Kora délelőtt voltak a próbák, délután fölkerelkedett a társulat és elment téglát hordani a Király-utcába. Primadonnák, bonyivánok, kedélyes anyák, komikusok és főleg: a kórus szépei, az akkori görlök. A próbák alatt az az aggodalom bántotta szívéket, hogy lesz-e színház ott a Király-utcában? Téglahordás alatt meg az a reményesség biztatta őket: „Felépítjük mi magunk a színházat! Felépítjük a két kezünkkel!”

És fel is építették. Csupa kitűnő úriasszony lett azóta a téglahordó görlökből!

Mind jól mentek férjhez!...

Maga Beöthy László nap-nap után korán reggel ott volt az épületen. Mellette az édesanyja, Rákosi Szidi.

És segített a munkában Konti József,

a karmester és Vágó Béla, a rendező is. No meg a fiatal Otthon-talagok.

Amikor pedig végül felépült a ház, egy ismeretlen jóakaró az esti főpróba idején odacsődítette a tűzoltókat. Milyen riadalom volt! A színészek: Fedák Sári, Szamosi Elza, Bánó Irén, Vácsey Géza, Ferenczy Károly és a többiek kétségbeesve látták a tűzoltók hangos felvonulását. Másnap pedig megjelent Tóth Béla híres esti levele a „Halálszínház”-ról és a Király Színház nem kapott megnyitási engedélyt.

Hetekig tartott ez a huzavona. Rettenetes volt.

Egy napon aztán megjelent az épületben gróf Khuen-Héderváry Károly. Maga végzett helyszíni szemlét.

Az egész idő alatt egyetlen szót sem szólt és Beöthy László, aki kísérte, már azt gondolta, hogy minden elveszett. Ámde, amikor a szemle végén kiérték ismét a Király-utcába, megszólalt a hatalmas miniszter:

— Kedves direktor úr, ide a ház elé vaskorlátot kell tenni, nehogy a közönség belerohanjon a villamosba, mert a sínek nagyon közel vannak!...

— Köszönöm szépen! — hálálkodott Beöthy, reggelre elkészült a vaskorlát és másnap este megnyitották a Király Színházat.

És azontúl harminc esztendeig Beöthy László vezette, akit okkal nevezett a színházi világ Vezérnek... Bizony, Vezér volt!

Az „Aranyvirág” után drámát játszottak, azután a „Lysistrata” című operettet, amelyet Molnár Ferenc fordított. És sorra kerültek színre: Gárdonyi Géza «Fehér Anná»-ja, Claude Farrère «En, te, ő»-je Fedák Sárival és Küry Klárával, Offenbach «Szép mosonő»-je, a «Danzigi herceg-nő», a megzenésített «Szókimondó asszony», Kada Elek «Helyre aszszony» című népszínműve Blahánéval

és a második szezon elején Kacsóh Pongrác halhatatlan «János vitéz»-e, amelyet hétszázötvenszer játszottak a Király Színházban. Csupa ragyogó siker. Itt került színre az első magyar revü, Heltai Jenő és Molnár Ferenc «Madar Matyi»-ja is. Azután a Lehár-operettek. A «Luxemburg grófja» Petráss Sárival, a «Cigányszerelem», az «Éva» és a «Víg özvegy» reprimben; mert mint Beöthy László maga mondogta — egyetlen színigazgatói tévedése az volt, hogy a «Víg özvegy»-et a bécsi főpróbán nem vette meg. Igaz, hogy akkor maga Karczag Vilmos, a Theater an der Wien igazgatója is azt hitte, hogy a «Víg özvegy» legfeljebb 25 előadást ér meg és helyet ad Fall Leó «Rebell»-jének. És mi történt? A Lehár-operett hatszáz előadást ért meg egyfolytában Bécsben, a Fall-operett mindössze háromat. Nem is volt a bécsi színháznak Konti Józsefe. Az a Konti, akinek az intézése a megnyitói estén az egész személyzet letérdelt a

színpadon és úgy fohászzkodott: «Isten nevében!» A «Suhanc», az «Eleven ördög», a «Királyfogás» és a «Talmi herceg» komponistája, a legjobb magyar zeneszerzők és karmesterek egyike volt. Az ő utódai lettek később: unokaöccse, *Marthon Géza*, aki maga is kitűnő dirigens; *Vincze Zsigmond*, a legszebb irredenta dal, a «Szép, vagy, gyönyörű vagy, Magyarország!» költője és *Nádor Mihály*, az «Offenbach», az «Elssler Fanny» és más nagy-sikerű darabok komponistája.

A *Beöthy László Király Színháza* nevezetes tényezője volt a magyar kultúrának. *Beöthy* fedezte fel *Kacsóh Pongrátot*, *Bakonyi Károlyt*, *Jacobi Viktort*, *Bródy Miksát*, *Szirmay Albertet*, *Nádor Mihályt*, *Fedák Sárít*, *Lábass Jucit*, *Szentgyörgyi Lenkét*, *Kosáry Emmyt*, *Péchy Erzsit*, *Bánó Irént*, *Ferenczy Károlyt*, *Rátkai Mártont*, *Király Ernőt*, *Latabár Árpádot*, *Nádor Jenőt* és még egy tucatnyi író, zenészt, rendezőt, színészt.

És micsoda rendező volt! Egyetlen szavával megváltoztatott egy-egy darabot, egy-egy előadást.

Ő rendezte a «János vitéz»-t, az «Offenbach»-ot, a «Három a tánc» című Szomaházy-operettet és híres rendezése volt a «Mágnás Miska» is. Minden házi főpróba egy új kalapjába került, a kalapját vagdosta fel a színpadra, ha valami nem tetszett neki.

Később, amikor ezt a trükkjét már nagyon is ismerték, ócska kalapokat tartott erre a célra!... És minden siker után mindenkinek emelte a gázsiját!...

A Király Színház a szerencse és a siker hajléka volt. Annakidején azt beszéltek, hogy amikor épült, a malterébe keverték bele a sikerhozó csodaszert. Hát ha ez nem is igaz, mindenesetre szerencsét hoztak a most végleg meghalt Király Színháznak a fiatal és szép téglahordó gör-lők!... Aki pedig nem babonás, nyugodjék bele abba, hogy sem a bűbájos malter, sem a téglahordó lányok nem hozták a Király Színház szerencsését. Egyedül *Beöthy László* és amikor ő elment: akkor halt meg voltaképpen a Király Színház. Egy nappal se később!